

Функціонування і розвиток механізмів державного управління

УДК 351

Шойко Василь Анатолійович

кандидат історичних наук, доцент,

заступник начальника інституту – головний інженер

Український науково-дослідний інститут цивільного захисту

Шойко Василий Анатольевич

кандидат исторических наук, доцент,

заместитель начальника института – главный инженер

Украинский научно-исследовательский институт гражданской защиты

Shoyko Vasyl

Candidate of Historical Sciences, Associate Professor,

Deputy Head of the Institute - Chief Engineer

Ukrainian Research Institute of Civil Protection

ORCID: 0000-0001-8670-8779

**МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ РОБОТОЮ,
ПОВ'ЯЗАНОЮ З ЛІКВІДАЦІЄЮ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ У
США**

**МЕХАНИЗМЫ ГОСУДАРСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ РАБОТОЙ,
СВЯЗАННОЙ С ЛИКВИДАЦИЕЙ ЧРЕЗВЫЧАЙНЫХ СИТУАЦИЙ В
США**

**MECHANISMS OF PUBLIC ADMINISTRATION CONNECTED WITH
THE WORK OF EMERGENCY MANAGEMENT IN THE UNITED
STATES**

Анотація. У статті досліджуються процеси формування механізмів державного управління роботою, пов'язаною з ліквідацією надзвичайних ситуацій у США. Зосереджено увагу на міжнародних

організаціях, які беруть участь у ліквідації наслідків катастроф та допомозі постраждалому населенню, серед яких: Міжнародна організація Цивільної оборони (*International Civil Defence Organization*), Бюро Координатора Організації Об'єднаних Націй з надання допомоги в разі стихійних лих, Міжнародне агентство з атомної енергетики та Програма ООН з довкілля.

Відстоюється думка, що, відповідно до Міжнародного гуманітарного права, система цивільної оборони США спрямована на виконання визначеного ряду гуманітарних завдань для захисту мирного населення від небезпек, для допомоги в усуненні наслідків бойових дій, або катастроф, а, також, для створення умов, необхідних для урегульованості питань захищеності та виживання населення.

Наголошується, що у США Міністерство національної безпеки відповідальне за всі аспекти щодо запобігання кризовим ситуаціям, а, також, за готовність та реагування на них. Міністерство національної безпеки звітує безпосередньо перед Президентом США через Раду національної безпеки США. Метою діяльності Міністерства національної безпеки є об'єднання всіх центральних органів виконавчої влади, які беруть участь у виконанні завдань із забезпечення безпеки країни, шляхом створення єдиної урядової організації. У складі Міністерства національної безпеки діють 22 допоміжні відомства.

Обґрунтовано, що Федеральне агентство з надзвичайних ситуацій, яке створене у 1979 році, бере участь у розробці, здійсненні заходів щодо ліквідації наслідків стихійних лих, а, також, у відновленні знищених споруд, будівель та надає допомогу жертвам катастроф. Зазначено, що поштовхом до його створення стали кілька стихійних лих, які сталися у США у 1960-70-ті роки. Визначено, що із прийняттям у США «Закону про стихійні лиха», який визначає відповідальних осіб, порядок введення надзвичайного стану, його тривалість, а, також, обов'язки та права

місцевих органів влади у питання запобігання виникненню катастроф, відшкодування завданих збитків, повноваження губернатора штату значно розширилися.

Глава цивільної оборони штату – начальник цивільного захисту штату зі своїм штатом, чисельністю близько 40 осіб. Крім того, місцеві штаби формуються у графствах (3200), районах (10), незалежних містах (37), громадах та великих містах. Всього сформовано 3615 місцевих штабів цивільної оборони.

Ключові слова: механізми державного управління, робота, пов'язана з ліквідацією надзвичайних ситуацій, начальник цивільного захисту штату, Закон про стихійні лиха, Федеральне агентство з надзвичайних ситуацій США, Міністерство національної безпеки США, програма з підвищення рівня місцевої обізнаності та готовності до надзвичайних ситуацій.

Аннотація. В статті досліджуються процеси формування механізмів державного управління роботою, пов'язаною з ліквідацією надзвичайних ситуацій в США. Сосредоточено увагу на міжнародних організаціях, учасниках в ліквідації наслідків катастроф і допомоги пострадавшему населенню, серед яких: Міжнародна організація громадянської оборони (*International Civil Defence Organization*), Бюро Координатора Організації Об'єднаних Націй по наданню допомоги в разі стихійних лих, Міжнародне агентство по атомній енергетиці і Програма ООН по навколишньому середовищу.

Отстаивается мнение, что, согласно Международного гуманитарного права, система гражданской обороны США направлена на выполнение определенного ряда гуманитарных задач для защиты мирного населения от опасностей, для помощи в устранении последствий боевых

действий, или катастроф, а, также, для создания условий, необходимых для урегулированности вопросов защищенности и выживания населения.

Отмечается, что в США Министерство национальной безопасности ответственное за все аспекты по предотвращению кризисных ситуаций, а, также, за готовность и реагирование на них. Министерство национальной безопасности отчитывается непосредственно перед Президентом США через Совет национальной безопасности США. Целью деятельности Министерства национальной безопасности есть объединение всех центральных органов исполнительной власти, участвующих в выполнении задач по обеспечению безопасности страны путем создания единой правительственной организации. В составе Министерства национальной безопасности действуют 22 вспомогательных ведомства.

Обосновано, что Федеральное агентство по чрезвычайным ситуациям, которое создано в 1979 году, участвует в разработке, осуществлении мероприятий по ликвидации последствий стихийных бедствий, а, также, в восстановлении уничтоженных сооружений, зданий и оказывает помощь жертвам катастроф. Отмечено, что толчком к его созданию стали несколько стихийных бедствий, которые произошли в США в 1960-70-е годы. Определено, что с принятием в США «Закона о стихийных бедствиях», который определяет ответственных лиц, порядок введения чрезвычайного положения, его продолжительность, а, также, обязанности и права местных органов власти в вопросе предотвращения возникновения катастроф, возмещения причиненных убытков, полномочия губернатора штата значительно расширились.

Глава гражданской обороны штата – начальник гражданской защиты штата со своим штатом, численностью около 40 человек. Кроме того, местные штабы формируются в графствах (3200), районах (10),

независимых городах (37), общинах и крупных городах. Всего сформировано 3615 местных штабов гражданской обороны.

Ключевые слова: механизмы государственного управления, работа, связанная с ликвидацией чрезвычайных ситуаций, начальник гражданской защиты штата, Закон о стихийных бедствиях, Федеральное агентство по чрезвычайным ситуациям США, Министерство национальной безопасности США, программа по повышению уровня местной осведомленности и готовности к чрезвычайным ситуациям.

Summary. *The article examines the processes of forming public administration mechanisms related to emergency management in the United States. Focuses on international organizations involved in disaster relief and assistance to the affected population, including: International Civil Defense Organization, United Nations Disaster Relief Coordinator's Office, International Disaster Relief Agency Atomic Energy and the United Nations Environment Program.*

It is argued that, under international humanitarian law, the US civil defense system is aimed at performing a number of humanitarian tasks to protect civilians from dangers, to help combat the effects of hostilities or catastrophes, and to create the necessary conditions for regulation of issues of protection and survival of the population.

It is emphasized that the US Department of Homeland Security is responsible for all aspects of crisis prevention and preparedness and response. The Department of Homeland Security reports directly to the US President through the US National Security Council. The purpose of the Ministry of National Security is to bring together all the central executive bodies involved in the implementation of the country's security tasks through the creation of a single governmental organization. There are 22 subsidiary agencies within the Ministry of National Security.

It is justified that the Federal Emergency Management Agency, established in 1979, is involved in the development, implementation of measures to eliminate the effects of natural disasters, as well as in the restoration of destroyed structures, buildings and assistance to victims of disasters. It is noted that the impetus for its creation were the several natural disasters that occurred in the United States in the 1960-70s. It is determined that with the adoption in the USA of the Law on natural disasters, which defines responsible persons, the order of introduction of a state of emergency, its duration, as well as the duties and rights of local authorities in the matter of prevention of catastrophes, compensation of the caused damages, powers. the state governor has expanded significantly.

The head of the state defense is the chief of state defense with his staff, numbering about 40 people. In addition, local headquarters are formed in counties (3,200), districts (10), independent cities (37), communities, and major cities. A total of 3,615 local civil defense headquarters were formed.

Key words: *mechanisms of public administration, Emergency response work, Chief of State Civil Protection, Disaster Management, US Federal Emergency Management Agency, US Department of Homeland Security, Local Awareness and Emergency Preparedness Program.*

Постановка проблеми. Протягом своєї історії, людство зазнавало «ударів» від різноманітних природних та техногенних надзвичайних ситуацій, що призвело до великих втрат та значних матеріальних збитків через, в основному, відсутність належного ресурсного менеджменту та чіткого законодавчого забезпечення [1, с. 59].

У багатьох країнах розвинутої демократії, сьогодні, існує добре налагоджена і ефективна система органів влади, сил і засобів цивільної оборони, які вирішують завдання щодо забезпечення захисту населення та його виживання, підтримки економічного потенціалу країни, розвитку

соціальної структури суспільства, як у мирний час, під час різних катастроф, аварій, так і у часи війни [2, с. 364].

Запобігання надзвичайним ситуаціям та ліквідація їх наслідків є одним із головних завдань цивільного захисту, що полягає у проведенні комплексу заходів, які включають аварійно-рятувальні та інші невідкладні роботи, які проводяться у разі виникнення різноманітних катастроф техногенного та природного характерів та спрямовані на припинення розгортання небезпечних факторів пожеж, порятунк людських життів, збереження здоров'я населення, а, також, на локалізацію зон надзвичайних ситуацій [3, с. 94].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання інституціональних, організаційних, правових та інших аспектів механізмів державного управління природними та техногенними небезпеками, зокрема, з питань запобігання надзвичайним ситуаціям, зменшення ризиків від їх розгортання відображені у роботах: І. Гавронської, О. Євдіна, С. Іванюти, Л. Калиненка та ін.

Незважаючи на наявність певних наукових розробок з питань механізмів державного управління надзвичайними ситуаціями, існує недостатня кількість досліджень присвячених інноваційним напрямкам зменшення ризиків їх настання, спричинених різними техногенними ситуаціями у розвинених країнах світу [4, с. 106].

Мета наукової статті полягає у науковому обґрунтуванні процесів формування механізмів державного управління роботою, пов'язаною з ліквідацією надзвичайних ситуацій у США.

Виклад основного матеріалу дослідження. Зараз, питанням організації цивільного захисту приділяється особлива увага, адже актуальність, необхідність координації та об'єднання сил у боротьбі з катастрофами не викликає сумнівів. Спільні дії дозволяють зосередити ресурси для боротьби з наслідками надзвичайних ситуацій, яких, зазвичай,

недостатньо в одній країні. Міжнародні організації, також, беруть участь у ліквідації наслідків катастроф та допомозі постраждалому населенню, з урахуванням галузевих особливостей, потреб і відповідних ресурсів кожної країни, необхідних для реалізації державної політики [5, с. 108]. Такі міжнародні організації та їх характеристики систематизовані у Таблиці 1.

Таблиця 1

Міжнародні організації з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій

Назва організації	Характеристика
<i>МОЦО – Міжнародна організація Цивільної оборони (International Civil Defence Organization)</i>	Була створена у 1931 році на установчій конференції у Парижі і спочатку називалася «Міжнародна організація по захисту цивільного населення у військовий час». У 1958 році, вона була перейменована у Міжнародну організацію цивільної оборони. Її штаб-квартира знаходиться у м. Женеві (Швейцарія). Сьогодні, це міждержавна організація, що діє в рамках Угоди, яка набула чинності 01 березня 1972 року. Відповідно до свого статуту, метою Міжнародної організації цивільної оборони є розробка та вдосконалення напрямів роботи організацій цивільної оборони, методів та технічних інструментів, що дозволяють запобігти, або зменшити наслідки від застосування спеціальних засобів під час ведення війни, або у період боротьби зі стихійними лихами, у мирний час. Також, Міжнародна організація цивільної оборони займається підготовкою цивільного персоналу сектору безпеки і оборони, здатного діяти в умовах кризи, а, також, інформуванням громадськості про сферу цивільного захисту. Успіх Міжнародної організації цивільної оборони, багато в чому, визначається її тісним співробітництвом з Бюро Координатора Організації Об'єднаних Націй та іншими міжнародними організаціями з питань надання допомоги у разі виникнення стихійних лих.
<i>ЮНДРО – Бюро Координатора Організації Об'єднаних Націй з надання допомоги в разі стихійних лих</i>	Воно було засноване у 1971 році за рішенням Генеральної Асамблеї ООН. Це агентство з ліквідації наслідків стихійних лих, покликане мобілізувати ресурси та координувати діяльність різних організацій у рамках системи ООН для надання допомоги країнам з ліквідації наслідків катастроф. Бюро Координатора Організації Об'єднаних Націй з надання допомоги в разі стихійних лих підготувало низку програмних документів, згрупованих у 12 томів, присвячених питанням готовності та ліквідації наслідків катастроф.
<i>МАГАТЕ – Міжнародне агентство з атомної енергетики</i>	Спеціалізована установа ООН, яка була створена у 1957 році для розвитку міжнародного співробітництва у галузі використання ядерної енергії у мирних цілях (до її складу входять 110 країн).

Програма ООН з довкілля – ЮНЕП	Програма передбачає розробку основ та методів комплексного наукового планування та управління біосферними ресурсами. Програма створена у 1972 році, до її складу входять США, Великобританія, Франція, Італія та інші країни. Зараз, дев'ять країн Західної Європи підписали угоду про запобігання стихійним лихам та захист від них. Такими країнами є: Франція, Італія, Іспанія, Португалія, Мальта, Греція, Сан-Марино, Туреччина. Угода, також, передбачає створення мережі спеціальних центрів для обміну інформацією та підготовки фахівців. Відповідно до цієї угоди, у Туреччині створено Європейський навчальний центр з питань катастроф (AFEM).
--------------------------------	--

Окрім вище проаналізованих міжнародних організацій з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, існує програма з підвищення рівня місцевої обізнаності та готовності до надзвичайних ситуацій (*APELL*), створена для спільної роботи, у рамках світової спільноти ООН. Однією з головних цілей програми *APELL* є підвищення поінформованості як фахівців, так і громадськості про можливі антропогенні та природні надзвичайні ситуації. Є і інші подібні національні організації в Америці, Європі, Азії, наприклад, у США – *CEPPO* (Офіс з готовності та запобігання надзвичайним ситуаціям з хімікатами), у Франції – *ARIA* (Аналіз та дослідження інформації про аварії), в Індії – *MCA* (Управління аваріями з хімічними речовинами) [6, с. 29-30].

Відомо, що у кожній державі, відповідно до положень Конвенцій ООН, створені та функціонують відповідні системи фахового навчання для системи цивільного захисту, тому, можна говорити про те, що майже у всіх розвинених країнах існує комплексна система цивільного захисту.

Відповідно до Міжнародного гуманітарного права, система цивільної оборони спрямована на виконання визначеного ряду гуманітарних завдань для захисту мирного населення від небезпек, для допомоги в усуненні наслідків бойових дій, або катастроф, а, також, для створення умов, необхідних для урегульованості питань захищеності та виживання населення (див. Рис. 1).

Рис. 1. Завдання системи цивільної оборони згідно норм Міжнародного гуманітарного права

У США серед загальних особливостей функціонування державних систем управління надзвичайними ситуаціями, слід виділити роботу спеціальних органів, які відповідають за зменшення втрат від застрахованого майна, захист національної інфраструктури від надзвичайних ситуацій усіх типів та усунення їх наслідків. Однак, такі органи не мають власних спеціальних підрозділів, які б дозволяли їм безпосередньо виконувати свої завдання [7, с. 162].

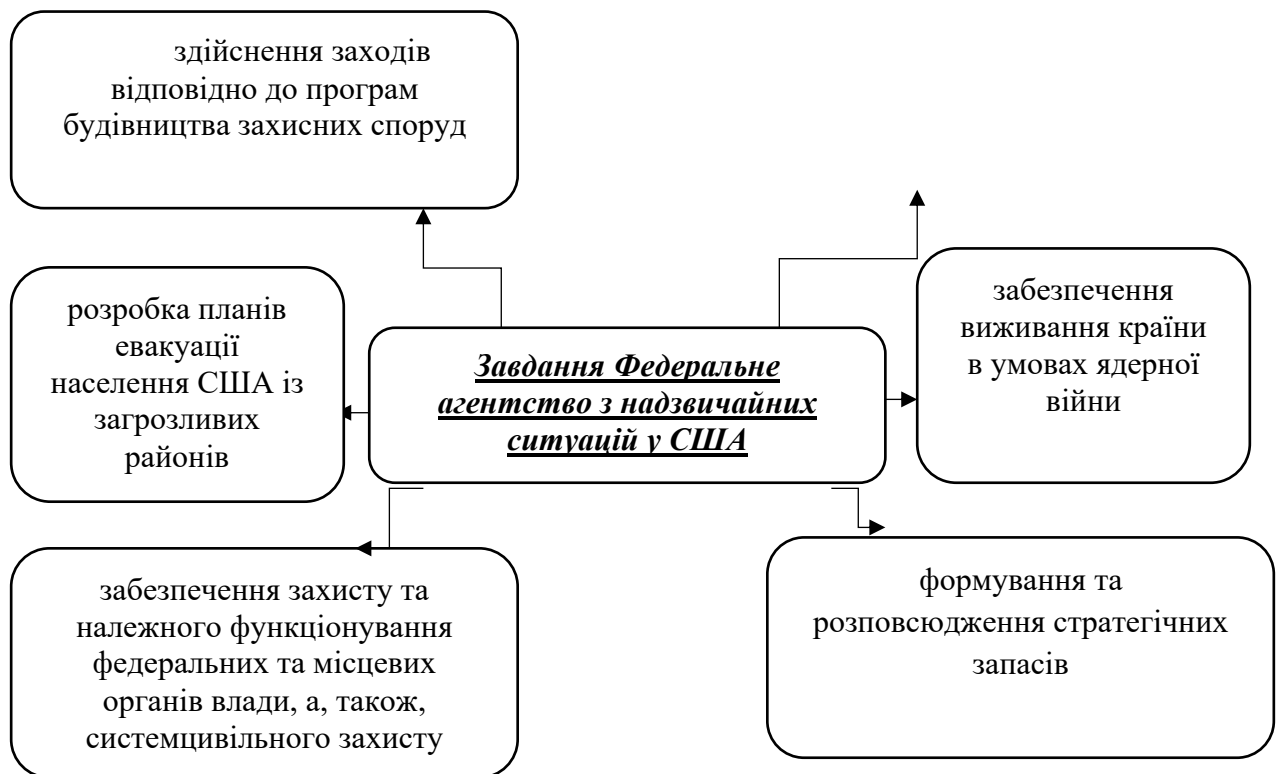
У США існує Міністерство національної безпеки відповідальне, яке за всі аспекти щодо запобігання кризовим ситуаціям, а, також, за готовність та реагування на них. Міністерство національної безпеки звітує безпосередньо перед Президентом США через Раду національної безпеки США. Метою діяльності Міністерства національної безпеки є об'єднання всіх центральних органів виконавчої влади, які беруть участь у виконанні завдань із забезпечення безпеки країни, шляхом створення єдиної урядової організації. У складі Міністерства національної безпеки діють 22 допоміжні відомства.

Основними функціями та завданнями Міністерства національної безпеки є: забезпечення готовності до протидії надзвичайним ситуаціям; планування дій під час ліквідації надзвичайних ситуацій; координація контрзаходів щодо використання зброї масового знищення; забезпечення безпеки на кордоні та транспорті; боротьба з тероризмом, на національному рівні; аналіз інформації; забезпечення стійкості критичної інфраструктури країни до загроз усіх видів; здійснення розвідувальних та профілактичних заходів та ін.

Допоміжні відомства, які увійшли до складу Міністерства національної безпеки, розташовані у чотирьох основних директоратах: прикордонної безпеки та митного контролю; підготовки до надзвичайних ситуацій; науки і технологій; аналізу інформації та захисту інфраструктури. До директорату підготовки до надзвичайних ситуацій

входить Федеральне агентство з надзвичайних ситуацій – аналог Міністерства з надзвичайних ситуацій [8, с. 178].

Федеральне агентство з надзвичайних ситуацій, яке створене у 1979 році, бере участь у розробці, здійсненні заходів щодо ліквідації наслідків стихійних лих, а, також, у відновленні знищених споруд, будівель та надає допомогу жертвам катастроф. Слід зазначити, що поштовхом до його створення стали кілька стихійних лих, які сталися у США у 1960-70-ті роки. Інші завдання, які покладаються на Федеральне агентство з надзвичайних ситуацій систематизовані на Рис. 2.

Рис. 2. Завдання Федерального агентства з надзвичайних ситуацій у США

Окрім представлених на Рис.2 завдань, на Федеральне агентство з надзвичайних ситуацій США, також, покладається обов'язок координації та підготовки місцевих поліцейських та пожежників до протидії терактам. Федеральне агентство, додатково, відповідає за: підготовку та навчання населення основам цивільного захисту, проведення науково-дослідницької

роботи, поширення інформації про цивільний захист серед громадськості, участь промислових підприємств та інших установ у заходах цивільного захисту. Сьогодні, у Федеральному агентстві працює понад 2,5 тисячі людей, при цьому, воно може, додатково, розраховувати на допомогу у понад 5 тисяч резервістів. Залучення до рятувальних служб у США є добровільним [9, с. 206-207].

Начальник Федерального агентства з надзвичайних ситуацій, також, є головою комісії з питань надзвичайних ситуацій. Комісія з питань надзвичайних ситуацій включає помічників Президента з питань: національної безпеки, внутрішніх справ та політики, внутрішніх відносин уряду, адміністративних та бюджетних питань. Комісія має необхідні повноваження для того, щоб вона могла здійснювати широкий спектр заходів щодо захисту населення та територій, координувати діяльність різних міністерств та відомств, адміністративних органів усіх рівнів.

У кожному штаті діє консультативна рада (комісія) з питань цивільної оборони. Із прийняттям у США «Закону про стихійні лиха», який визначає відповідальних осіб, порядок введення надзвичайного стану, його тривалість, а, також, обов'язки та права місцевих органів влади у питання запобігання виникненню катастроф, відшкодування завданих збитків, повноваження губернатора штату значно розширилися.

Глава цивільної оборони штату – начальник цивільного захисту штату зі своїм штатом, чисельністю близько 40 осіб. Крім того, місцеві штаби формуються у графствах (3200), районах (10), незалежних містах (37), громадах та великих містах. Всього сформовано 3615 місцевих штабів цивільної оборони.

На промислових підприємствах, що мають 50 і більше працівників у своєму штаті, створюються комітети цивільного захисту на чолі з керівниками цих підприємств. До складу комітету входять представники

основних відділів (департаментів) підприємства, у тому числі, фінансового та юридичного. Крім того, на підприємствах створюються служби цивільної оборони, що забезпечують управління ним, у разі виникнення надзвичайних ситуацій, невідкладне припинення його роботи, захист документації, укриття робітників тощо.

Відзначу, що у США немає спеціальних формувань цивільного захисту. Для вирішення його завдань залучаються підрозділи національної гвардії та збройних сил, переважно, сухопутних військ. Немілітаризовані формування створюються на промислових медичних підприємствах та інших об'єктах для вирішення конкретних завдань цивільної оборони.

У цілому ж, захист населення у системі цивільного захисту у США здійснюється двома способами – шляхом надання притулку у захисних спорудах (захисні споруди розраховані на 242 мільйонів місць) та через евакуацію [10, с. 43].

Аналізуючи систему цивільного захисту США, варто згадати про службу «911», яка займається наданням послуг цивільного захисту у звичайний час (такі послуги надаються пожежними, рятувальними, медичними службами, а, також, місцевою поліцією). Номер 911 почав отримувати свою широку затребуваність наприкінці 1980-х років. На сьогодні, до цієї служби, щороку, надходить більше 200 мільйонів дзвінків, а доступ до неї мають понад 99 % мешканців країни [11, с. 291].

Сьогодні, у США є понад 6000 диспетчерських центрів, які приймають дзвінки з номеру 911. Більшість з них оснащені спеціальним обладнанням. Коли дзвінок надходить в офіс, на дисплеї відразу відображаються телефонний номер та адреса абонента, що робить роботу оператора центру більш координованою. Це особливо важливо, коли абонент має мовний дефект, або просто не може говорити.

Щоб поліція, рятувальники та швидка допомога прибули, просто варто набрати номер і покласти трубку поруч із телефоном. Коли дзвінок надходить у диспетчерський центр, протягом декількох секунд, на нього відповідає оператор, який називає свій персональний номер. Абоненту рекомендується запам'ятати цей номер, якщо надана оператором послуга викличе якісь проблеми або незадоволення. Після з'єднання, оператор починає задавати різноманітні питання, щоб детально зрозуміти обставини події.

Характерно, що громадські формування відіграють важливу роль у роботі системі цивільної оборони США, серед них варто відзначити: «Громадський військовий патруль» (об'єднує власників приватних літаків), американський Червоний Хрест, товариство «Армія Спасіння» (благодійна організація) та ін. Особлива роль у ліквідації наслідків стихійних лих, аварій та катастроф належить Національній гвардії (організованому резерву збройних сил США). Її підрозділи знаходяться в управлінні у державних губернаторів і використовуються для підтримки громадського порядку, забезпечення належного функціонування державних органів, ліквідації наслідків катастроф та для виконання інших завдань [11, с. 292].

У 1981 році, була створена спеціальна медична система для надання допомоги постраждалим внаслідок національних лих. За допомогою неї передбачалося інтегрувати можливості та засоби охорони здоров'я медичних служб Міністерства оборони, Міністерства охорони здоров'я, медичних установ штатів, а також приватних організацій і установ, що діють в сфера охорони здоров'я. Система передбачає планування організаційних, лікувальних та евакуаційних заходів, коли кількість потребуючих допомоги людей перевищує можливості медичних установ у районі стихійних лих. Також, важлива роль системи полягає у тому, що вона організовує, на базі цивільних медичних установ, додаткові резервні

ліжкові фонди, а, також, формує спеціальну мережу лікарень, призначених для прийняття жертв катастроф.

Національний план дій із ліквідації надзвичайних ситуацій передбачає створення спеціальних медичних підрозділів, які створюватимуть відділення для евакуації постраждалих на 240 ліжок. П'ятнадцять таких підрозділів можуть надати допомогу 10 000 жертвам. Крім того, Національний план передбачає використання столичних госпітальних центрів на 2500 і більше ліжок та 340 обласних центрів. Загалом, резерв для лікування потерпілих становить близько 100 000 ліжок (майже 15% наявного ліжкового фонду) [12, с. 60].

У своїй діяльності створена спеціальна медична система для надання допомоги постраждалим внаслідок національних лих покладається на допомогу Міністерства охорони здоров'я, Федерального агентства з питань надзвичайних ситуацій, Національного агентства з питань ветеранів та Міністерства оборони. І останнє, але не менш важливе, система забезпечує відповідну підготовку медичного персоналу цивільних лікарень, які беруть участь у її програмах, а, також, підготовку медичних працівників та збройних служб для реагування на надзвичайні ситуації.

Служба швидкої допомоги у США, як і в більшості розвинених країн світу, значною мірою, укомплектована парамедиками, підготовка яких здійснюється у країні, починаючи з 1966 р. З 1970 р. ці фахівці включені до офіційного списку спеціалістів медичних спеціальностей. Вони проходять підготовку у двох категоріях: фахівці однієї категорії опановують методи розпізнавання небезпечних для життя станів та способи надання невідкладної медичної допомоги, а фахівці другої категорії – допомагають шляхом застосування методів невідкладної допомоги.

Федеральне агентство з питань надзвичайних ситуацій приділяє особливу увагу навчанню медичного персоналу у надзвичайних та

екстренних ситуаціях. Основні навчальні заклади агентства включають Національний центр підготовки до дій у надзвичайних умовах, Каліфорнійський інститут спеціальної підготовки, Національну академію пожежної охорони.

Висновки. Підсумовуючи, можна стверджувати, що у США існує практично весь комплекс завдань щодо захисту та виживання населення в умовах стихійних лих, аварій та катастроф, а, також, завдань щодо усунення їх наслідків, страхування життів та компенсації за шкоду, заподіяну постраждалому населенню. Тим часом, на місцевому рівні працюють: служба «911», спеціальні комісії та державні структури, які входять до загальної системи служб цивільного захисту.

США мають свої підходи до реагування на надзвичайні ситуації та події. Це пов'язано з географічним розташуванням країни, особливостями клімату, характером сейсмічності території, економічним розвитком та різними напрямками виробництва. США мають свою особливу техніку забезпечення належного рівня безпеки населення та свою індивідуально розроблену систему цивільного захисту. Система державних служб з питань надзвичайних ситуацій у США нагадує відповідну систему в Україні. Це можна простежити на прикладі існування Федерального агентства з надзвичайних ситуацій та його територіальних одиниць у відповідних штатах.

Література

1. Шипілова Л.М., Шойко В.А. *Особливості національного менеджменту у контексті державного управління національною безпекою* // Інвестиції: практика та досвід. 2014. №1. С. 58-64.
2. Труш О. О. Досвід побудови та функціонування систем цивільного захисту країн – членів ЄС Західної Європи / О. О. Труш // Теорія та

- практика державного управління. 2009. Вип. 4. С. 364-373. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Trpdu_2009_4_54
3. Тищенко В. О. Сучасний стан державного управління у сфері цивільного захисту у країнах Євросоюзу // Економіка та держава. 2013. № 4. С. 94-97. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/4_2013/27.pdf
  4. Кравченко Р. А. До питання про стратегію зниження ризику надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру в Україні. Інвестиції: практика та досвід. 2019. № 13. С. 104–110. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/13_2019/19.pdf
  5. Шойко В.А. Шляхи удосконалення державної політики у сфері цивільного захисту // Інвестиції: практика та досвід. 2013. №1. С. 108-110.
  6. Цивільний захист. Курс лекцій: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів всіх спеціальностей за освітньо-кваліфікаційним рівнем "магістр" / А.І. Ткачук, О.В. Пуляк. Перевидання, доповнене та перероблене. Кропивницький: ПП "Центр оперативної поліграфії "Авангард", 2017. С. 144.
  7. Федорчак В. В. Механізми державного управління ризиками виникнення надзвичайних ситуацій в Україні // Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління. – Національний університет цивільного захисту України Департаменти, які увійшли до складу МНС, розташовані у чотирьох основних дирекціях: прикордонна безпека та митний контроль; Підготовка до надзвичайних ситуацій; Наука і технології; Аналіз інформації та захист інфраструктури. До Управління підготовки до Ради національної безпеки МНБ входить Федеральне агентство з надзвичайних ситуацій (далі - FEMA) - аналог Міністерства з надзвичайних ситуацій. Харків, 2018. С. 162.

8. Клименко Н.Г. Державне управління в умовах надзвичайних ситуацій: навч. посіб. / Н. Г. Клименко. К.: НАДУ, 2014. С. 224.
9. Мяснянкін К. А. Адміністративно-правовий статус територіальних підрозділів Державної служби України з надзвичайних ситуацій. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук (доктора філософії) за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право (081 – Право). Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ. Дніпро, 2017. С. 260.
10. Капля А. М. Удосконалення державного управління систем запобігання і реагування на надзвичайні ситуації в Україні з використанням досвіду зарубіжних країн: проблеми та перспективи / А. М. Капля, В. С. Чубань, О. Г. Снісар // Пожежна безпека: теорія і практика. 2013. № 14. С. 39-46. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pbtp_2013_14_9
11. Григоренко Н. В. Зарубіжний досвід побудови систем надання державних послуг у сфері цивільного захисту / Н. В. Григоренко // Теорія та практика державного управління. 2015. Вип. 2. С. 290-297. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Trpu_2015_2_47
12. Шостак Л. Й. Механізми забезпечення взаємодії суб'єктів державної системи ліквідації медико-санітарних наслідків надзвичайних ситуацій // Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління 25.00.02 – механізми державного управління Одеса – 2014. С. 226.

References

1. Shy`pilova L.M., Shojko V.A. Osobly`vosti nacional`nogo menedzhmentu u konteksti derzhavnogo upravlinnya nacional`noyu bezpekoju. Investy`ciyi: prakty`ka ta dosvid. 2014. #1. S. 58-64.

2. Trush O. O. Dosvid pobudovy` ta funkcionuvannya sy`stem cy`vil`nogo zaxy`stu krayin – chleniv YeS Zaxidnoyi Yevropy` / O. O. Trush // Teoriya ta prakty`ka derzhavnogo upravlinnya. 2009. Vy`p. 4. S. 364-373. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tpdu_2009_4_54
3. Ty`shhenko V. O. Suchasny`j stan derzhavnogo upravlinnya u sferi cy`vil`nogo zaxy`stu u krayinax Yevrosoyuzu // Ekonomika ta derzhava. 2013. # 4. S. 94-97. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/4_2013/27.pdf
4. Kravchenko R. A. Do py`tannya pro strategiyu zny`zhennya ry`zy`ku nadzvy`chajny`x sy`tuacij pry`rodnogo i texnologennogo xarakteru v Ukraini. Investy`ciyi: prakty`ka ta dosvid. 2019. # 13. S. 104–110. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/13_2019/19.pdf
5. Shojko V.A. Shlyaxy` udoskonalennya derzhavnoyi polity`ky` u sferi cy`vil`nogo zaxy`stu. Investy`ciyi: prakty`ka ta dosvid. 2013. #1. C. 108-110.
6. Cy`vil`ny`j zaxy`st. Kurs lekcij: Navchal`ny`j posibny`k dlya studentiv vy`shhy`x pedagogichny`x navchal`ny`x zakladiv vsix special`nostej za osvitr`o-kvalifikacijny`m rivnem "magistr"/ A.I. Tkachuk, O.V. Pulyak. Perevy`dannya, do-povnene ta pereroblene. Kropy`vny`cz`ky`j: PP "Centr operaty`vnoyi poligrafiji "Avangard", 2017. S. 144.
7. Fedorchak V. V. / Mexanizmy` derzhavnogo upravlinnya ry`zy`kamy` vy`ny`knennya nadzvy`chajny`x sy`tuacij v Ukraini // Dy`sertaciya na zdobuttya naukovogo stupenya doktora nauk z derzhavnogo upravlinnya za special`nistyu 25.00.02 – mexanizmy` derzhavnogo upravlinnya. – Nacional`ny`j universy`tet cy`vil`nogo zaxy`stu Ukrainy`Departamenty`, yaki uvijshly` do skladu MNS, roztashovani u choty`r`ox osnovny`x dy`rekciyax: pry`kordonna bezpeka ta my`tny`j kontrol`; Pidgotovka do nadzvy`chajny`x sy`tuacij; Nauka i texnologiyi; Analiz informaciyi ta zaxy`st infrastruktury`. Do Upravlinnya pidgotovky` do Rady` nacional`noyi bezpeky` MNB vxody`t` Federal`ne agentstvo z

- nadzvy`chajny`x sy`tuacij (dali - FEMA) - analog Ministerstva z nadzvy`chajny`x sy`tuacijy`. Kharkiv, 2018. S. 162.
8. Kly`menko N.G. Derzhavne upravlinnya v umovax nadzvy`chajny`x sy`tuacij : navch. posib. / N. G. Kly`menko K.: NADU, 2014. S. 224.
  9. Myasnyankina K. A. Administraty`vno-pravovy`j status tery`torial`ny`x pidrozdiliv Derzhavnoyi sluzhby` Ukrayiny` z nadzvy`chajny`x sy`tuacij. Dy`sertaciya na zdobuttya naukovogo stupenya kandy`data yury`dy`chny`x nauk (doktora filosofiyi) za special`nistyu 12.00.07 – administraty`vne pravo i proces; finansove pravo; informacijne pravo (081 – Pravo). Dnipropetrovs`ky`j derzhavny`j universy`tet vnutrishnix sprav. Dnipro, 2017. S. 260.
  10. Kaplya A. M. Udoskonalennya derzhavnogo upravlinnya sy`stem zapobigannya i reaguvannya na nadzvy`chajni sy`tuaciyi v Ukrayini z vy`kory`stannyam dosvidu zarubizhny`x krayin: problemy` ta perspekty`vy` / A. M. Kaplya, V. S. Chuban`, O. G. Snisar // Pozhezhna bezpeka: teoriya i prakty`ka. 2013. # 14. S. 39-46. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pbtp_2013_14_9
  11. Gry`gorenko N. V. Zarubizhny`j dosvid pobudovy` sy`stem nadannya derzhavny`x poslug u sferi cy`vil`nogo zaxy`stu / N. V. Gry`gorenko // Teoriya ta prakty`ka derzhavnogo upravlinnya. 2015. Vy`p. 2. S. 290-297. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tpdu_2015_2_47
  12. Shostak L. J. Mexanizmy` zabezpechennya vzayemodiyi subyektiv derzhavnoyi sy`stemy` likvidaciyi medy`ko-sanitarny`x naslidkiv nadzvy`chajny`x sy`tuacij // Dy`sertaciya na zdobuttya naukovogo stupenya kandy`data nauk z derzhavnogo upravlinnyay`25.00.02 – mexanizmy` derzhavnogo upravlinnya Odesa – 2014. S. 226.